

**Приватний вищий навчальний заклад
«Буковинський університет»
Факультет інформаційних технологій та економіки
Кафедра обліку і фінансів**

СХВАЛЕНО
на засіданні науково-методичної
ради факультету
протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан інформаційних технологій та
економіки
_____/ Тетяна ШТЕРМА/
«__» _____ 2025 р.

СИЛАБУС

обов'язкової навчальної дисципліни

«Бюджетна система»

**Освітньо-професійна
програма:**

Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий
ринок

Спеціальність:

072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий
ринок»

D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий
ринок»

Галузь знань:

07 «Управління та адміністрування»

D «Бізнес, адміністрування та право»

Рівень вищої освіти:

перший (бакалаврський)

Факультет:

Інформаційних технологій та економіки

Мова навчання:

українська

Розробник:

Крищенко Кирило Євгенович – кандидат економічних наук

Профайл викладача:

<https://bukuniver.edu.ua/university/faculties-and-departments/ite-faculty/department-of-accounting-and-finance/#>

E-mail:

Консультації:

четвер з 10.00 до 16.00.

1. Анотація (призначення навчальної дисципліни).

Дисципліна «Бюджетна система» формує у здобувачів систему знань, необхідних для засвоєння основних понять бюджетної системи, застосування норм чинного законодавства України з питань бюджету, формування здібностей самостійно мислити, приймати управлінські рішення, виконувати комплексні економічні розрахунки з організації та функціонування бюджетної системи і проведення бюджетної політики.

Освітній компонент «Бюджетна система» є складовою навчального плану підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти побудована відповідно до вимог Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ECTS) і містить 4 кредити. Форма підсумкового контролю – іспит.

2. Мета та завдання вивчення дисципліни.

Метою вивчення дисципліни «Бюджетна система» є сформувати у здобувачів фундаментальні знання та практичні навички в галузі організації та функціонування бюджетної системи й бюджетної політики держави; розкрити сутність і структуру бюджетних відносин, механізми їх впливу на соціально-економічний розвиток суспільства. Особливу увагу приділено сучасним підходам до управління бюджетними ресурсами, цифровізації бюджетного процесу, впровадженню програмно-цільового методу та міжнародним стандартам прозорості публічних фінансів

Завдання дисципліни «Бюджетна система» є надання здобувачам знань про економічну природу, сутність і призначення бюджету, особливостей бюджетного устрою і принципи побудови бюджетної системи; – опанувати етапи бюджетного процесу та основи бюджетного планування і прогнозування; здобути теоретичні і практичні знання щодо методів і джерел формування доходів бюджету та напрямів і форм фінансування видатків; ознайомитись з методикою визначення обсягів бюджетних видатків, які забезпечують реалізацію функцій держави; сформувати знання з питань державного кредиту та управління державним боргом.

Предметом вивчення курсу «Бюджетна система» є це сукупність бюджетних відносин і механізмів, пов'язаних із формуванням, розподілом і використанням централізованих фінансових ресурсів держави та органів місцевого самоврядування; організація й функціонування державного та місцевих бюджетів, міжбюджетні відносини, бюджетний процес і бюджетний контроль.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен

знати:

- основи побудови бюджетної системи України;
- об'єктивні умови функціонування, суть, функції, принципи та характерні ознаки бюджетів;
- законодавчі та інструктивні матеріали бюджетного напрямку; – теоретичні основи формування й використання бюджетних коштів;
- поняття, причини виникнення, види та джерела покриття бюджетного дефіциту;
- засади бюджетного устрою й принципів побудови бюджетної системи;
- етапи бюджетного процесу;
- джерела формування доходів бюджету та напрями і форми фінансування видатків;

вміти:

- аналізувати склад та структуру бюджету як фінансового плану держави;
- класифікувати бюджети згідно різних ознак;
- розраховувати структуру доходів бюджету та визначати дефіцит або профіцит бюджету;
- визначати обсяги податкових та неподаткових надходжень до бюджету;
- проводити аналіз ефективності формування доходної статті бюджету;
- підбирати конкретні засоби та інструменти для належного керування доходним процесом Державного бюджету та знаходити шляхи оптимізації механізму надходження коштів до бюджету;
- розраховувати структуру видатків бюджету;
- визначати обсяги видатків бюджету за різними напрямами державного забезпечення – проводити аналіз ефективності формування видаткових статей бюджету, підбирати конкретні засоби та інструменти для належного керування видатковим процесом Державного бюджету та

знаходити шляхи оптимізації механізму витрачання коштів з бюджету.

3. Пререквізити:

Вивчення дисципліни «Бюджетна система» ґрунтується на знаннях освітніх компонентів «Економічна теорія», «Мікроекономіка», «Гроші і кредит», «Фінанси», «Податкова система» «Місцеві фінанси».

4. Компетентності та результати навчання.

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК15. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів не доброчесності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

СК13. Здатність аналізувати форми та методи планування державного та місцевих бюджетів, оцінювати ефективність державної фінансової політики, напрямів реалізації бюджетного процесу та міжбюджетних відносин.

Програмні результати навчання (ПР)

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПР11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері

фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

ПР24. Здатність ідентифікувати, аналізувати та запобігати корупційним ризикам у професійній діяльності.

ПР26. Аналізувати доходи і видатки держави та територіальних громад, стан публічних фінансів, оцінювати ефективність фінансової політики й бюджетного процесу, здійснювати фінансовий контроль в умовах децентралізації.

5. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Суть і значення бюджету держави.

Тема 2. Бюджетний устрій та побудова бюджетної системи України.

Тема 3. Доходи бюджету.

Тема 4. Видатки бюджету.

Змістовий модуль 2.

Тема 5. Бюджетний дефіцит та джерела його фінансування.

Тема 6. Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науки.

Тема 7. Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу.

Тема 8. Видатки бюджету на оборону, управління та обслуговування державного боргу.

6. Методи навчання. Система контролю та оцінювання результатів навчання.

Способи організації пізнавальної діяльності студентів, спрямовані на засвоєння знань, формування умінь і навичок, що базуються на основі груп **методів навчання**:

- теоретичні методи;
- практичні методи;
- інтерактивні методи;
- методи самостійної роботи.

Система контролю поєднує сукупність методів і форм оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів освіти.

Методи оцінювання:

- усне опитування - (0-3 бали);
- письмове опитування - (0-3 бали);
- тестування; (0-5 бали);
- презентація результатів виконаних завдань, доповіді; (0-5 балів);
- аналітичні звіти; (0-5 балів);
- розв'язування практичних ситуацій; (0-3 бали);
- отриманий сертифікат з неформального, інформального навчання - (5-15 балів);
- публікація тез чи статті (5-10 балів);
- модульна контрольна робота (0-20 балів)
- підсумковий контроль – іспит (0-30 балів).

Форми оцінювання студентів:

Поточне оцінювання: оцінювання здійснюється впродовж семестру шляхом запровадження навчально-методичного інструментарію з використанням активних методів і технологій організації навчального процесу, зокрема: тестові завдання, задачі, доповіді, інші інтерактивні методи навчання.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті, за результатами виконання самостійних завдань, а також передбачає оцінювання теоретичної підготовки студентів з кожної теми.

Семестрову кількість балів формують бали отримані в процесі теоретичного засвоєння матеріалу, практичних занять, самостійної роботи впродовж семестру, модульних контрольних

робіт за накопичувальною системою від 0 до 100 балів за всіма видами робіт, передбачених з даної дисципліни за темами (в тому числі враховуються результати неформального та інформального навчання, наукової роботи).

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення результатів за певний період навчання студентів. Основною формою підсумкового модульного контролю є контрольна робота.

Підсумковий контроль проводиться для оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль проводиться у формі іспиту.

Оцінювання здійснюється за національною шкалою – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» та за шкалою ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за шкалою, що використовується у закладі вищої освіти та фахової передвищої освіти	Оцінка за національною шкалою
A	90-100	5 (відмінно)
B	80-89	4 (добре)
C	70-79	
D	60-69	3 (задовільно)
E	50-59	
FX	35-49	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання
F	1-34	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів з навчальної дисципліни

Іспит:

Поточний контроль		Іспит	Загальна кількість балів
Модуль I	Модуль II		
35	35	30	100

Політика академічної доброчесності

Студент зобов'язаний ознайомитися з Положенням про забезпечення академічної доброчесності у ПВНЗ «Буковинський університет» та неухильно його дотримуватися. Текст документа розміщено у відкритому доступі на офіційному сайті університету. В освітньому процесі студент має виявляти дисциплінованість, ввічливість, доброзичливість, чесність і відповідальність.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Списування (копіювання тексту) під час виконання письмових робіт заборонені. Самостійні роботи у вигляді рефератів, доповідей, презентацій повинні мати коректні текстові посилання на використані інформаційні джерела.

Дозволяється використання інструментів штучного інтелекту за умови дотримання принципів академічної доброчесності.

7. Література

1. Бюджетний кодекс України. Закон України від 08.07.2010 р. № 2456 – VI.
2. Бюджетна система : підручник / за ред. В. Г. Дем'янишина, О. П. Кириленко З. М. Лободіної. Тернопіль : ЗУНУ, 2020. 624 с.
3. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2027 року. URL:<https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2020/02/Proekt-Derzhavnoyi-strategiyiregionalnogo-rozvitku-na-period-do-2027-roku.pdf>
4. Децентралізація в Україні. URL: <https://decentralization.gov.uahttp://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
5. Sokrovska, N., Kucher, G., Pyvovarov, K., Mazur, H., & Poliak-Sverhun, M. (2025). The Functioning of Ukraine's Budgetary System in Wartime Conditions. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 15(2), 268–277. <https://doi.org/10.32479/ijefi.17548> <https://econjournals.com/index.php/ijefi/article/view/17548>
6. Sokrovska, Nataliia et al. The Impact of Economic Recession on the Financial Support of State Functions during Crisis Situations. *Theoretical and Practical Research in Economic Fields*, [S.l.], v. 15, n. 2, p. 350-364, june 2024. ISSN 2068-7710. Available at: . doi: [https://doi.org/10.14505/tpref.v15.2\(30\).15](https://doi.org/10.14505/tpref.v15.2(30).15)
7. Кіреєва О. І. Витрати державного бюджету України на оборону та соціальну сферу: аналітичний підхід. *Науковий вісник УжНУ. Серія: Економіка*. 2023. Вип. 3(2).С. 35–42.
8. Міністерство фінансів України. Основні напрями бюджетної політики на 2025– 2027 роки : аналіт. доп. Київ, 2024. 42 с.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mof.gov.ua/>
9. Рахункова палата України. Звіт про результати аналізу ефективності видатків бюджету (2022) : офіц. звіт. Київ, 2023. 65 с.
10. Сокровольська Н.Я., Корбутяк А.Г., Юрій Е.О., Гаватюк Л.С. Фінанси територіальних громад : навч. посіб. Чернівці: Рута, 2019. 200 с. (5 д.а. власного авторського тексту)
11. Шаров О. І. Виклики сучасного бюджетного процесу в Україні в умовах нестабільності. *Економіка і держава*. 2021. № 11. С. 15–18.
12. Бюджетна система України : навчальний посібник в схемах і таблицях / С. В. Качула, Г. Є. Павлова, Л. В. Лисяк, Добровольська О.В., Л. І. Катан. Дніпро: Монолит, 2021. 332 с.
13. Бюджетна система : підручник / за ред. В. Г. Дем'янишина, О. П. Кириленко, З. М. Лободіної. Тернопіль : ЗУНУ, 2020. 624 с.
14. Миськів Г. Бюджетна система: теоретичні та практичні аспекти (у схемах і таблицях) : навч. посіб. Львів : Растр-7, 2020. 272 с
15. Крищенко К. Є. Терещенко Г. М., Особливості забезпечення прозорості та ефективності бюджетного фінансування освіти в умовах воєнного стану // // Науково-практичний журнал “Освітня аналітика України” /Фінансово-економічні аспекти освіти № 3 (24) 2023 Київ. – С. 45-53.
16. Крищенко, К. Є., Прощаликіна, А. М., & Завгородній, Д. М. (2024). Аналітичні підходи до оцінювання інвестиційного потенціалу стартапів зі штучним інтелектом у фінансовій сфері України. *Актуальні питання економічних наук*, 2024 (6). <https://doi.org/10.5281/zenodo.14422141>.
17. Крищенко К.Є., Анісімова О.Ю., Белінська Г.В., Удосконалення фінансування професійної (професійно-технічної) освіти на основі міжнародного досвіду // Фахове наукове видання Фінансово-економічні аспекти освіти, 2024 (4). <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2024-4-41-50>.
18. Бей С. О., Головай Н. М., Долюк А. В. Стан державного боргу України в умовах воєнного стану. *Міжнародний економічний журнал «Механізм регулювання економіки»*. 2023. № 3. С. 55 – 61. URL: <http://mer-journal.sumy.ua/index.php/journal/article/view/169>.
19. Буй Т. Г., Прімерова О. К. Бюджетна система України: вплив війни та виклики повоєнної відбудови. *Наукові записки НаУКМА. Економічні науки*. 2023. № 8 (1). С. 17 – 24. URL : <https://doi.org/10.18523/2519-4739.2023.8.1.17-24>.

Інформаційні ресурси:

1. Державна казначейська служба України – <http://www.treasury.gov.ua>
2. Державна податкова служба України - <https://tax.gov.ua/>
3. Державна митна служба України - <https://customs.gov.ua>
4. Державна служба статистики України – <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Міністерство фінансів України – <http://www.minfin.gov.ua> 6. Пенсійний фонд України – <http://www.pfu.gov.ua/>